

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 256/09-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2009 predbežne prerokoval sťažnosť M. V., Č., zastúpenej advokátom Ľ. S., B., vo veci namietaného porušenia čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Okresnou prokuratúrou Zvolen pod sp. zn. 1 Pn 590/08 a Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky pod sp. zn. IV/1 Gn 225/09 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. V. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. júna 2009 doručená sťažnosť M. V., Č. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom Okresnou prokuratúrou Zvolen (ďalej len „okresná prokuratúra“) pod sp. zn. 1 Pn 590/08 a Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) pod sp. zn. IV/1 Gn 225/09. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 8. júna 2009.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície Z. (ďalej len „polícia“) sp. zn. ČVS: ORP-915/2-OSV-ZV-2006 z 5. júna 2006 bolo začaté trestné stíhanie pre prečin sprenevery podľa § 213 ods. 1 Trestného zákona, a to na základe trestného oznámenia Mgr. Š. K. (ďalej len „oznamovateľ“). Sťažovateľka bola 15. júna 2006 vo veci vypočutá ako svedkyňa, hoci oznamovateľ ju v trestnom oznámení jednoznačne označil za páchatelku sprenevery. Vo svojej výpovedi uviedla skutočnosti, z ktorých vyplývalo, že ju oznamovateľ krivo obvinil a že v skutočnosti sa trestného činu nedopustila. Napriek tomu však uznesením polície sp. zn. ČVS: ORP-915/2-OSV-ZV-2006 z 1. februára 2007 bola sťažovateľka obvinená z prečinu sprenevery podľa § 213 ods. 1 Trestného zákona za to, že *«ako predseda - štatutár občianskeho združenia „(...)“ (ďalej len Tri D) dňa 09. 03. 2006 z účtu občianskeho združenia Tri D (...) previedla sumu 12.000,- Sk na účet A. L., sumu 40.000.- Sk na účet D. v H. a sumu 15.000.- Sk na svoj účet napriek tomu, že prevod finančných prostriedkov nebol dňa 08. 02. 2006 na Valnom zhromaždení občianskeho združenia Tri D, konanom v D. v budove D. schválený nadpolovičnou väčšinou prítomných členov združenia, pri hlasovaní o piatom bode programu - schválenie odmeny štatutárovi M. V. hlasovalo „za“ podľa zápisnice z Valného zhromaždenia len 11 prítomných členov, kde po tomto hlasovaní časť zamestnancov D. z Valného zhromaždenia odišla, čím sa stalo Valné zhromaždenie podľa stanov združenia neuznášaniashopné»*. Hoci bolo jasné a známe, že tento skutok nie je žiadnym prečinom, až uznesením okresnej prokuratúry č. k. 1 Pv 423/06-32 z 25. júna 2008 bolo trestné stíhanie zastavené, keďže nejde o trestný čin a nie je ani dôvod na postúpenie veci. Z uvedených skutočností je zrejmé, že sťažovateľka bola v čase od 1. februára 2007 do 25. júna 2008 bezdôvodne a neoprávnene obvinená a trestne stíhaná, čím došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Vzhľadom na to, že oznamovateľ sťažovateľku krivo obvinil a ako svedok krivo svedčil, podala sťažovateľka 1. októbra 2008 trestné oznámenie tak na oznamovateľa, ako aj na niektorých svedkov. Chcela tým ochrániť svoju ľudskú dôstojnosť, osobnú česť a dobrú povesť. Uznesením polície sp. zn. ČVS: ORP-835/OVK-ZV-2008 zo 14. novembra 2008 bola vec podozrenia zo spáchania zločinu krivého obvinenia podľa § 345 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona a zločinu krivej výpovede a krivej prisahy podľa § 346 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona odmietnutá. Následne sťažnosť podaná

sťažovateľkou bola uznesením okresnej prokuratúry č. k. 1 Pn 590/08-7 z 12. januára 2009 zamietnutá. Sťažovateľka potom požiadala generálnu prokuratúru o preskúmanie rozhodnutí polície a okresnej prokuratúry s tým, aby sa postupovalo podľa § 363 Trestného poriadku. Generálna prokuratúra však vo veci nerozhodla, lebo iba prípisom č. k. IV/1 Gn 225/09-7 z 30. apríla 2009 oznámila sťažovateľke, že jej podnet nepovažuje za dôvodný, a preto ho odkladá.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie čl. 19 ods. 1 ústavy v konaní vedenom okresnou prokuratúrou pod sp. zn. 1 Pn 590/08 a generálnou prokuratúrou pod sp. zn. IV/1 Gn 225/09 s tým, aby uznesenie okresnej prokuratúry z 12. januára 2009 a vyrozumienie generálnej prokuratúry z 30. apríla 2009 boli zrušené a vec vrátená okresnej prokuratúre.

Z uznesenia okresnej prokuratúry č. k. 1 Pn 590/08-7 z 12. januára 2009 vyplýva, že ním bola zamietnutá ako nedôvodná sťažnosť podaná sťažovateľkou proti uzneseniu polície sp. zn. ČVS: ORP-835/OVK-ZV-08 zo 14. decembra 2008, ktorým bolo rozhodnuté o odmietnutí podozrenia zo zločinu krivého obvinenia podľa § 345 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona a zločinu krivej výpovede a krivej prísahy podľa § 346 ods. 1 a 3 písm. b) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť oznamovateľ a ďalšie dve osoby. Podľa názoru okresnej prokuratúry polícia správne vyhodnotila skutkový stav, predovšetkým charakter výpovedí oznamovateľa a ďalších osôb, ktorí sa domáhali preskúmania zákonnosti nakladania s finančnými prostriedkami občianskeho združenia „(...)“ (ďalej len „občianske združenie“) na základe sporných rozhodnutí prijatých na valnom zhromaždení konanom 8. februára 2006. Tieto osoby vo svojich výpovediach vyslovujú svoj názor na priebeh valného zhromaždenia, počet členov občianskeho združenia, uznášaniaschopnosť valného zhromaždenia a počet členov, ktorí súhlasili s jednotlivými bodmi programu. Z vyšetrovacieho spisu vyplýva nejednoznačnosť stanov občianskeho združenia. Tieto stanovy nedostatočne upravujú členstvo v združení, spôsob zániku členstva, neurčujú povinnosť viesť zoznam členov združenia, v dôsledku čoho je počet členov sporný. Ďalej nie je náležitým spôsobom upravený postup hlasovania, a to konkrétne zisťovanie kvóra, možnosť použitia korešpondenčných hlasov atď. V dôsledku nejednoznačných stanov

vzniká rozdielny výklad pri posúdení zákonnosti rozhodnutia valného zhromaždenia konaného 8. februára 2006. Nadalej ostáva sporné, či valné zhromaždenie bolo uznášaniaschopné, pretože v rámci trestného konania sa otázka počtu členov vyriešila inak, než ako to prezentovala sťažovateľka vo svojej výpovedi v postavení obvinenej 20. februára 2007. Taktiež bolo preukázané, že nie všetky osoby, ktoré sú podpísané na prezenčnej listine z valného zhromaždenia z 8. februára 2006, na ňom skutočne boli. V dôsledku nejednoznačných stanov a nepravdivej prezenčnej listiny z valného zhromaždenia môže u jednotlivých členov občianskeho združenia vzniknúť pochybnosť o prijatých záveroch. V tomto duchu sú vyslovené aj tvrdenia oznamovateľa a ďalších osôb v ich výpovediach v procesnom postavení svedkov. Ich výpovede nesmerujú k nepravdivému obvineniu sťažovateľky, ale prezentujú vlastný názor na vec, pričom čiastočne možno dať za pravdu ich tvrdeniam.

Z prípisu generálnej prokuratúry č. k. IV/1 Gn 225/09-07 z 30. apríla 2009 vyplýva, že v priebehu vyšetrovania neboli zistené skutočnosti, ktoré by spochybňovali uznesenie o odmietnutí trestného oznámenia. Generálna prokuratúra pritom odkazuje na závery vyplývajúce z elaborátu Krajskej prokuratúry v Banskej Bystrici, ktorá vyhodnotila podanie sťažovateľky ako podnet v zmysle § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“). Za podstatné treba považovať, že tak v prípade krivého obvinenia, ako aj v prípade krivej výpovede a krivej prisahy ide o úmyselné trestné činy, čo znamená, že páchatel musí konať minimálne v nepriamom úmysle iného krivo obvinieť z trestného činu, resp. uviesť nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie, resp. takúto okolnosť zamlčať. Vzhľadom na to, že stanovy občianskeho združenia sú nejednoznačné a poskytujú priestor na ich subjektívny výklad, nemožno vidieť v požiadavke oznamovateľa preveriť zákonnosť prevodu finančných prostriedkov úmysel sťažovateľku krivo obvinieť, resp. uvádzať nepravdu o podstatnej okolnosti veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani

právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresnou prokuratúrou pod sp. zn. 1 Pn 590/08, nie je daná právomoc ústavného súdu. Uznesenie okresnej prokuratúry bolo možné preskúmať podnetom v zmysle zákona o prokuratúre, čo znamená, že právomoc poskytnúť ochranu označenému právu sťažovateľky mali nadriadené orgány prokuratúry, pričom sťažovateľka takýto podnet aj podala. To vylučuje právomoc ústavného súdu.

Odlišná je situácia vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému generálnou prokuratúrou pod sp. zn. IV/1 Gn 225/09. Podľa názoru ústavného súdu túto časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľka, voči ktorej bolo trestné stíhanie (začaté na podnet oznamovateľa) zastavené, sa následne domáhala trestného stíhania oznamovateľa za to, že sťažovateľku krivo obvinil, resp. uviedol nepravdu vo výpovedi. Zdá sa teda, že podľa právneho názoru sťažovateľky v prípade neúspešného trestného oznámenia je „automaticky“ namieste stíhať oznamovateľa za trestné činy podľa § 345, resp. § 346 Trestného zákona. Ako na to správne poukazujú okresná prokuratúra, ale aj generálna prokuratúra, takýto „automatizmus“ nemá miesto, a to vzhľadom na skutočnosť, že uvedené trestné činy si vyžadujú po subjektívnej

stránke úmyselné konanie zo strany páchatel'a. To však v danom prípade preukázané nebolo.

Neobstojí ani námietka sťažovateľky, podľa ktorej generálna prokuratúra mala vo veci postupovať v zmysle § 363 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého generálny prokurátor zruší právoplatné rozhodnutie prokurátora alebo policajta, ak takým rozhodnutím alebo v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon. Porušením zákona sa rozumie podstatné pochybenie, ktoré mohlo ovplyvniť rozhodnutie vo veci.

Uvedené ustanovenie je určitou obdobou dovolacieho konania. Kým dovolanie smeruje proti právoplatnému rozhodnutiu súdu o merite veci, zatiaľ postup podľa § 363 Trestného poriadku prichádza do úvahy vtedy, keď v merite veci rozhodol policajt alebo prokurátor (teda nie súd). Takýto postup sa však vyžaduje iba vtedy, ak policajt alebo prokurátor rozhodli vo veci voči konkrétnej osobe obvinenej zo spáchania trestného činu. Iba vtedy je totiž potrebné takéto právoplatné rozhodnutie najprv zrušiť na to, aby bolo možné v trestnom konaní v tej istej veci ďalej pokračovať.

Naproti tomu právoplatné rozhodnutie policajta alebo prokurátora vydané v trestnom konaní vedenom iba „vo veci“ (bez vznesenia obvinenia voči konkrétnej osobe) prekážku ne bis in idem nezakladá. V takomto prípade k pokračovaniu v trestnom konaní nie je potrebné existujúce právoplatné rozhodnutie zrušiť.

Vzhľadom na to, že trestné oznámenie sťažovateľky bolo odmietnuté ako nedôvodné (bez vznesenia obvinenia voči osobám označeným sťažovateľkou), neprichádzal do úvahy v danej veci zo strany generálnej prokuratúry postup podľa § 363 Trestného poriadku.

Okrem uvedeného ústavný súd pripomína, že v rámci svojej judikatúry opakovane vyslovil, že právo fyzickej osoby na začatie trestného konania voči označenej osobe na základe podaného trestného oznámenia nepatrí medzi základné práva a slobody podľa druhej hlavy ústavy a ani ho nemožno odvodiť z niektorého zo základných práv alebo slobôd (II. ÚS 42/00).

Ani z čl. 6 dohovoru (pokiaľ je jeho aplikovateľnosť založená na „trestnom obvinení“ inej osoby) poškodenému nevyplýva v trestnom konaní právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti niekomu (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vec *Helmers v. Švédsko* z 29. októbra 1991 a vec *Perez v. Francúzsko* z 12. februára 2004).

Berúc do úvahy uvedené relevantné skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2009